

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Vabilo na naročba.

Ob bližajočem se koncu leta uljudno vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1880 ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše podvzette podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo in tako mogoče storijo nadalješnje prilaganje „Cerkvene priloge“.

Deležnina znaša za celo leto 5 fl.

Naročnina za celo leto 3 fl.

„ pol leta 1 fl. 60 kr.

„ četrť leta — 80 kr.

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo. Napisi se naj napišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanjí pa naj na nakaznico prilepijo tiskani napis.

Opravištvu „Slov. Gospodarja“.

Je li vredno Slov. Gospodarja zopet naročiti?

Preteklo je 13 let, odkar je rajni domoljub in poslanec dr. Prelog spoznal potrebo slovenskega lista v Mariboru, to pa kmetškemu ljudstvu v poduk in obrambo. S pomočjo jednako mislečih domorodcev začel je izdajati list: „Slovenski Gospodar“. Ko je pa nemško-liberalno brezverstvo hotelo grabiti po verskih svetinjah slovenskega ljudstva, posebno s pomočjo časopisov, sprevidela je narodna duhovščina škofije Lavantinske, da je treba tudi temu v okom priti z listom, v katoliškem in konservativnem smislu uredovanim. V doseg tega namena osnovali so „katoliško tiskovno društvo“ in od dr. Preloga kupili list „Slov. Gospodar“. Podvzette stalo je mnogo denarjev, truda in požrtvovanja pa, hvala Bogu, ni bilo zastoj. V kratkih letih čakali smo obilo sadu, da smemo zadovoljni biti. V pojasnjenje le par besed!

Najprvle omenimo, da je število naročnikov vedno naraščalo. Prvi urednik dr. Prelog jih je

zapustil 580, drugi velč. g. dr. Ulaga 1245, in sedaj smo dospeli do 2000. Oznanil ali inseratov ni bilo skoro nič, sedaj jih imamo vedno dovolj. To nam je dokaz, da list prodira med ljudstvo, da pridobiva vedno več veljave. Prepričali smo se tega najbolj pri volitvah. Štajerski Slovenci zmagali smo v kmetških skupinah povsod, letos celó v mariborskem okraju, ter v osebi barona Godelna državnemu zboru prvokrat slovenskega poslanca dali za podpredsednika. Brez „Slov. Gospodarja“ bi to bržer ko ne bilo — nemogoče. Zadnje dni smo Slovenci zasedli sledujo trdnjavo nemškutarsko — mariborski okrajni zastop. Da se je nesrečni razpor med Slovenci poravnal na mirnem, menda „Slov. Gospodar“ tudi ni celó brez zaslug.

Polagoma je se tudi gmotno stanje tiskovnemu društvu zboljšalo. Mogoče mu je bilo poplačati „kaucijo“ 1000 fl. tako, da ima „Slov. Gospodar“ sedaj lastno „kaucijo“ pri političnej gosposki založeno. Dalje zamoglo je društvo prilagati jako potrebno „Cerkveno prilogo“, ki je, kakor slišimo, mnogim jako poveljna in na veliko veselje. „Cerkveno prilogo“ bo tudi društvo v novem letu prilagalo, ako najde dosedanje podpore. Ob enem je se prigodilo še nekaj nepričakovanega in veselega. Kmetijska družba štajerska začela je vsled posebne nagodbe s tiskovnim društvom velekoristno „Gospodarstveno prilogo“ dodajati in bode pri tem ostala tudi še drugo leto. „Slov. Gospodar“ je tako na mah dobil dve lepi prilogi, stara nizka cena 3 fl. mu pa je ostala. List je torej najcenejši na Slovenskem. Naročnik dobi v leta dnevih, ako liste in priloge zvezati da, za 3 fl. debelo 608 strani broječo knjigo, to pa še po pošti na dom in vkljub temu, da stane samo dača za kolek okoli 1040 fl.

Navedene opazke naj zadostujejo v dokaz, kako vredno je, da se „Slov. Gospodar“ za novo leto zopet naroči, dalje širi in blagovoljno podpira. Vsaj nam srečni uspehi kažejo, kako se ob skrajnej meji slovanstva nepoko bori za verske svetinje Slovencev, za njih narodne pravice in še ob enem

pospešuje gospodarstveni poduk in napredek kmetskega ljudstva v milej nam slovenske domovini sredi lepe Avstrije po znanem geslu:

Vse za vero, dom in cesarja.

Gospodarske stvari.

Češplja. (*Prunus domestica*).

M. Kje je češplja prav za prav doma, se ne da do gotova dognati. Pri nas se nahaja divje ob plotih in v grmovji in na nerodovitnih tleh blizu vasi. Tu raste ko trnjast, trščat grm, sajena pa in obdelovana po vseh naših pokrajinah v prav različnih zemeljskih razmerah. Nekateri poročajo, kakor da bi jo bili na Nemško ob Renu še le leta 1196 po koščicah iz Moreje na Grškem prinesli in zasadili. Po Slovenskih krajih je gotovo starejša in prej ko ne že z današnjimi prebivavci sem zaplojena. Češplja hoče imeti zavetno lego in skoraj v vsaki zemlji stori. Češplja je prav domače sadno drevo, zato se pa tudi po pravici imenuje po latinski „domestica“, t. j. domača. Le blizu človeka in blizu človeškega domovanja najbolj stori in rodi. Po odprtih, vetrovnih krajih sicer tudi še raste pa le redkokedaj kaj rodi.

Zaploja se po koreninskih izrastkih, ki se morajo na svojem mestu porezovati, dokler da dosti močni postanejo za presajanje. Pa tudi koščice sadé, kar se mora po jeseni goditi. Da koščice poženó, se morajo poprej v gnojnici namakati in le prav plitvo jih gre posejati, da morejo zrakovine na nje delovati in koščicam sklepe odpreti. Da si pa tudi nekteri posejanje koščic priporočajo in hvalijo kot dobro in primerno, vendar se pa mora reči, da v obče ne velja dosti. Navadno izrastejo iz koščic trščati in trnjasti deblički, ki včasih revni drobni sad nesó. Zato ostane zaplojanje po koreninskih izrastkih še vedno najboljše, samo je treba take izrastke podreti in jih v dobro prst v drevesnici posaditi, kjer se potem tako dolgo pusté in obrezujejo in obdelujejo, dokler da so za presajanje na določeno mesto.

Najlepša češpljeva drevesa se izredé, ako se mladi, jedno- ali dveletni koreninski izrastki v drevesnico posadé in tam po drevesničnih naukih in vrtnarskih pravilih vzrejajo. Napaka, da spet koreninske izrastke poganjajo, izvira od krive in napačne posaditve. Laška češplja, kakor tudi druge sorte sploh, se najbolje in najzanesljivejše zaredé po okuliranju na slive, po čem še tudi to dobro lastnost dobijo, da kmalu rodovitne postanejo. Kako se sploh s tem sadnim drevesom ravna, je tako občno znana reč, da ni treba o tem še nadalje govoriti.

Sliva pa je brez vsega ugovora po trsu najvažnejša sorta sadja, katero imamo. Ona se da prav lahko zarediti, kmalu rodi, njeni sad je dober in zdrav in se da na veliko načinov v hasek obrniti. Na Nemškem ob Renu, Nekarju in Menu

se vsako leto, kedar češplje obrodijo, veliko tisoč centov češpelj posuši in potem na Holandeško proda. Ravno tako se jih neizmerno veliko v sode nabaše in iz njih slivovica žge. Sušiti češplje bi bilo pač tudi našim kmetovavcem nasvetovati in si tako pridelek v boljši denar spraviti. Slivovice se sicer tudi pri nas dosti iz češpelj nažge.

(Dalje prih.)

Kako podgane (štakore) loviti? V prazen polovnjak se položi na sredino opeka (cegelj) po koncu. Potem se prilije toliko vode, da gornji konec opeke le malo iz vode moli. Polovnjak se pokrije z debelim papirjem, kateri se v podobi križa razreže in papirni konci kvišku pripognejo. Na te konce se dene piča, katero podgane rade imajo, in da zamorejo do nje priti, se k polovnjaku prikloni vozka deska; po tej deski pride podgana do nastavljene piče, in pade v polovnjak. Tukaj splava na suhi konec opeke. V kratkem pride druga podgana, ktera se tudi v polovnjak spolzne. Te dve podgani se zdaj v polovnjaku začnó griziti, ker vsaka bi rada na suhem koncu opeke se zdržala, vendar pa je le za eno prostora. Vsled nasprotné borbe ena mrtva obleži, pa tudi druge so med tem privabljene, ktere ravno tako v vodo popadajo, in borba za suhi konec opeke se znóvič prične, dokler se podgane med seboj ne pokončajo.

„Pr. Ldwrt.“

Dopisi.

Iz Maribora. (Okrajni zastop) še se ni znebil svojega Seidla in jegovih mnogoletnih prijateljev v odboru, čeravno so novoizvoljeni zastopniki dne 27. nov. 1879. skoro vsi prišli v Maribor na poziv okrajnega glavarja. Bila je občutljiva zima. Zato smo se res čudili, da so razun grofa Nugenta vsi od Slovencev nasvetovani in voljeni zastopniki prišli: g. Mihelič iz sv. Lovrenca v puščavi, g. Korman iz Kumena, g. Karničnik iz Ruš, g. Robič iz Lembaha, g. Vajksl iz Cvetkovec, g. Mohorko iz Orehove vesi, čeravno je še nekoliko reva bolehal, g. Gert iz Frajhama, g. Ramuta od sv. Martina, g. Fluher od sv. Petra, g. Vračko od sv. Marjete, g. Jožef Vajngerl iz Gačnika, g. vitez Tarnawiecky od Mure, g. Lorber od sv. Ilja, g. Ferline iz Svičine in g. Sikar iz Selnice ob Dravi, skup 15, katerim so se pridružili v Mariboru stanujoči g. Kodela, g. Simon Paul, g. dr. Sernee, g. dr. Radaj in g. Bindlehner, skup 20, tedaj ravno polovica. Vkljub tolikej skrbljivosti pa vendar niso skoro ničesar opravili. Kdo je bil temu kriv? Zagrizeni sovražniki vsakega porazuma in spravedljivosti med nemškim in slovenskim narodom na Štajerskem, mariborski nemci in nemškutarji, med temi na prvem mestu znani državni poslanec g. dr. Duhatsch, ki, namesto da bi v državnem zboru se potegoval za koristi svojih volilcev, doma v Mariboru starej Seidllovej gardi dvori in jo hrabri v

jalovem in naposled celó otročajskem naporu zoper Slovence. Bilo je pa tako: vpričo okrajnega glavarja so izvolili sprva v večini navzoči nemškutarji dr. Schmiedererja v komisijon kot predsednika, dr. Radaja kot podpredsednika in dr. Duhatscha kot zapisnikarja. Prvo je, da se volitve novih zastopnikov kot veljavne pripoznajo, kar se tudi hitro in brez ugovora zgodi: gledé onih, ki so izvoljeni v mestu, v skupini velikih posestnikov in velikih obitnikov. Toda gledé itak ubogih in zbeganih kmetov je dr. Lorber, eden izmed najbolj znanih dohtarjev mariborskih, našel velikansko dlako ter poudarjal, da je izvolitev vseh 10 mož iz kmetске skupine neveljavna in da morajo kmetje zopet voliti. (No, dohtarji, kakor so dr. Duhatsch, dr. Lorber itd. se še niso navolili večnih volitev, a kmetje smo jih uže do grla siti). Zakaj bi pa bila neveljavna? Zato, ker predstojnik v Rančah ni utegnil iti volit in je namesto sebe poslal srenjskega odbornika Domadenika, in ta je volil narodno. Ali bi g. Lorber jednako ognjevito bil zoper Domadenika, ako bi bil ta oddal zeleni listek in volil nemčurski, morebiti „voterja“ Wretzelna? Dosedanje skušnje nasproti govorijo! Znamo, da so nemškutarji velikanske kamele mirno in hladnokrvno požrli, med tem, ko so pri Slovencih mušice precejali. Tako je tudi sedaj dr. Lorber dalje ugovarjal rekoč: da je nekdo izmed komisijona vzel volilnemu moževi beli listek iz rok, namesto da bi ga bil sam na mizo položil. Volitve v skupini kmetске so torej neveljavne, dejal je dr. Lorber. Temu je na prošnjo dr. Serneca ugovarjal okrajni glavar sam, ker je rekel, da je prišlo 131 mož volit; če odštejemo glas Domadenikov, ostane še 130 veljavnih in je torej izvolitev g. Ramute in g. Ferlinca, ki sta dobila vsak po 67 glasov, vsakako veljavna, ker imata vsak 66 veljavnih glasov, torej 1 glas več nad polovico vseh. Zastran drugega ugovora opomnil je okrajni glavar, da postava velevala vsakega volilca po imenu izklicati in ga opomniti, naj voli, ne velevala pa, da bi moral vsak svoj volilni listek lastnoročno na mizo djati. Toda dr. Lorber s tem ni bil zadovoljen in je stavil predlog: naj se volitve v kmetске skupini kot neveljavne zavržejo. Dr. Duhatsch je še tirjal naj se glasuje po imenih. To se zgodi in dr. Lorberjev predlog je bil zavržen z 20 proti 17 glasov. Nemškutarji so se sedaj tako razsrdili, da so jezni pobrali šila in kopita in hajdi skozi dveri mahnili tavun iz dolgo jim znane in priljubljene „trdnjave“ imenovane: „Marburger-Bezirksvertretung“. Zaostalo je v dvorani 20 narodnih zastopnikov. Ti so sedaj hoteli izvoliti novega načelnika (namesto Seidla) in jegovega namestnika (namesto Girstmajerja staršega) in novi odbor. Ali postava tega ne dopušča prvokrat. Ta veli, da prvokrat mora več, kakor polovica vseh biti navzočih; naših pa je bilo samo 20 zbranih. Zakrivil je to grof Nugent, ki ni prišel, ampak odložil posel okrajnega zastopnika. Naznanil

je to okrajnemu glavarju. To pa ni prava pot. Marveč grof Nugent ima to, da se brani izvolitev sprejeti, okrajnemu zastopu naznaniti. Grof Nugent ni naznanil svoje odpovedi postavno in velja še zmiraj kot izvoljeni ud okrajnega zastopa in torej je trebalo 21 navzočih zastopnikov. Drugače ne smejo sklepati. To so nemškutarji znali in so — pobegnili. Najnaprej so bežali sami dohtarji: dr. Duhatsch, dr. Schmiederer, dr. Lorber, za njimi pa Seidl, Pfriemer itd. Skoro vsi izmed njih so taki, kateri v svojih pisarnicah, štacunah itd. prav radi Slovence vidijo in so večji del svojega bogastva zaslužili in prejeli od slovenskega kmeta. Zato pa je ovi pobeg nemškutarjev z namenom Slovincem prvokrat izvolitev okrajnega odbora za braniti, močno razžaljiv. Mestnej gospodi so take komedije po ceni, kmeta pa stane daljna in težavna pot mnogo denarja in žrtve. Tega mestni gospodje ne pomislijo, kmetски moževi pa bodo to dobro pomnili. Še pri odhodu je djali star mož: „računi okrajnega zastopa morajo vendar čudni biti, da se nam tako na vse kriplje brani jih v naše roke dobiti“. No, prvokrat se je mestnim gospodom posrečilo, drugokrat ne velja več §. 71 postave za okrajne zastope, ampak §. 38. srenjske postave in torej je v Mariboru dosta, ako pride polovica vseh, t. j. naših 20 zastopnikov. Prišlo pa bode na opetni poziv okrajnega glavarja vseh 20 zastopnikov in bo čista pomelo okrajni zastop ostankov „stare garde“. Vrlega g. Bindlehnerja so mestni gospodje zaradi tega, ker je od Slovencev izvoljen s Slovenci glasoval, kazniti menili s tem, da so ga pri volitvi v mestni zastop izpustili, se pa varajo; g. Bindlehnerju je za to jezo toliko mar, ko za predlanski sneg!

Iz Vojnika. († Najstarejši naš farnik). Kdo pri nas ni poznal krepke osebe, o kateri so srebrnobeli lasje razodevali, da se po nemirnem morju časnega življenja plavajoča ladjica približuje blagemu zavetju brezkončne večnosti! Ta častni starček, to je oče Jurij Gajšek. Dne 25. nov. ga je Gospodar nebes in zemlje poklical na račun, da mu denar neminljivega bogastva izroči kot zaslužen plačilo. Luč belega dneva je pokojnik zagledal pri sv. Juriji blizu Celja. Dolga nit njegovega življenja sega do 8. jan. 1794, in če si ga kedaj vprašal po njegove starosti, to ti je navadno odgovoril: „Ko sem se ženil, bilo mi je 25 let, a pisalo se je 1818“. Njegov sin, vlč. gosp. župnik Dobrnski, bi ga rad dobil k sebi, toda oče je ostal zvest svojemu izreku: „K totej hiši sem se pripeljal, od iste me bodete nesli“. Poslednje zgodilo se je 27. nov. po poludne. Jurijeva ljubeznjivost in veselost mu je pri sosedih priskrbelo splošno ljubezen in spoštovanje. Delal je dobro na tihem, ne zahtevajoč časti in pohvale; rad je opravil vsako daritvo, kar bi mu bilo le mogoče. Življenje pokojnikovo je bogato blagoslovom; lepe lastnosti njegovega srca spravljene so pod gomilo hladnega groba. Bolezni njegovo telo

ni poznavalo; predhodnik blede smrti ga je prikoval na posteljo letoliko, da je kristjan pripravil se za bližnje potovanje. Kita njegovih prijateljev in znancev (med ostalimi 11 duhovnikov) izkazala mu je rečenega dne zadnjo čast, da se za ta svet poslovi od njega ter zemske ostanke izroči krilu matere zemlje. Vsemogoči bodi mu blag in milostljiv sodnik, podeli mu večni mir v svojem kraljestvu. S pokojnikom zasuli smo truplo tržana po volji božji.

Iz celjske okolice. (Kmetijska podružnica) nas je po zanimivem načrtu povabila k seji dne 22. nov. 1879. Sošlo je se precej udov. Predsednikov namestnik g. dr. Ipavc nam je naznanil odstop dosedanjega predsednika g. viteza plem. Berkasa. Zatem je g. Julij Hanzel, adjunkt na mariborske vinorejske šoli, obširneje govoril o kletarstvu, kakoršno sodi za naše razmere. Med celim govorom pa ni bilo besede, ki bi merila na umetno vino, koje nekateri časniki, posebno vinorejski, čudno izvrstno zagovarjajo, in celo trdijo, da ga sploh ni. Spretno nam je g. adjunkt razložil vinske dele in njihove raznotere lastnosti; prepričal nas je, da dendenes se ne da več misliti umno kletarstvo brez termometra in barometra. Ta imata biti nam glavno kazalo, prvi med kisanjem, drugi pred pretakanjem. Pokazal nam je, kako se po celó narurnej poti najhitreje priredijo najboljše vina. Želeti bi pač bilo, da bi kmetje po od g. adjunkta razloženem načinu svoja vina za prodajo sposobna delali. Omenim, da nas je g. adjunkt letos že edenkrat obiskal ter razlagal o sadjereji. Tudi je obljubil skoro zopet priti, da nam pojasni razumno rezanje trsa. Do sedaj je govoril nemški, a trdno se nadejamo, da bo prihodnjič zamogel razlagati slovenski, ker je itak češčine dobro vešč. G. dr. Langer bil je zadržan, ker je imel pri sodnji kot zagovornik opravka, in torej je g. dr. Ipavc govoril o tem, da se tekoče vede onesnažavajo z žaginjem, ki se v nje spušča in tori. Dalje se je razgovarjalo o prošnji do vlade, naj bi se po od goveje kuge obiskovanih krajih dače ne iztirjevale po sili, in naposled o predlogu, naj bi se med ljudstvo razširile knjižice s podukom o govejej kugi v nemškem pa tudi slovenskem jeziku. Zadnji dve zadevi so enoglasno sklenoli izročiti v izvršitev slavnemu odboru družbe kmetijske v Gradcu. Dostavek uredništva: o predlogu g. dr. Kočevarja zastran uravnavanja Savinjske struge blagovolijo čest. bralci pogledati v dopis iz Celja!

Iz Celja. (Raznoterosti). V poslednji številki „Slov. Gosp.“ ste naznanili, da bo novo celjsko pokopališče stalo na 2500 fl. To sporočilo potrebuje sledečega dostavka. Za celjsko faro se napravlja dvoje novih pokopališč, in sicer za občno celjske okolice v Gaberji, na prijaznem homcu „gavge“ imenovanem, in to pokopališče se ima prirediti za 2500 fl. Celjsko mesto pa dela svoje pokopališče za sv. Jožefom, že v teharski župniji;

ta mirodvor pa bode stal 12.000 fl. V ta namen je celjska hranilnica posodila mestu 12.000 fl. in sicer brezobrestno. Oboje pokopališče se utegne kmalu dogotoviti. Ovo za okolico se bode blagoslovilo; kajti odločil se je na njem poseben prostor, kjer se imajo pokopavati drugoverci. Negotovo pa je, bodeli mesto odločilo na svojem pokopališču tudi tak prostor, ali se bodo tu mrliči vse križem brez razločka na svoje veroizpovedavanje pokopavali; skoraj se nam zdi, da se kaj takega namerava; v tem slučaju pa se tudi pokopališče ne bo blagoslovilo. — Pretečeni teden je spremilo 11 duhovnikov h pogrebu rajnega Jurija Gajšek, tržana vojniškega in očeta velespoštovanega gosp. župnika na Doberni. Pokojni starček je bil v 86. letu svoje starosti, pa do zadnjega črste postave. Naj počiva v miru!

Tukajšnja kmetijska podružnica obhajala je 22. novembra t. l. svoj glavni zbor, v katerem je natančno poročal cesarski svetovalec gospod dr. Kočevar o pomanjkljivem in krivem popravljanji Savinjske struge. To delo je požrlo že mnogo denarja — pa nikjer se še ni dosegel kakšen uspeh. Zato nasvetuje, naj podružnica sama reč vzame v roke in naj se izbere odsek petero udov, ki imajo vse popravljanje Savinjske struge, posebno pri Petrovčah, preiskavati ter potem postaviti primerne nasvete. V ta odsek so se izvolili gg. Maks Stepišnik, Hausenbichler, Ivan Žuža, dr. Nekermann in Jul. Pogačnik. Želeti je zares, da se vendar enkrat nekaj stori, da ne bo Savinja vedno dalje polja spodjedala in posestnikom grozovite škode napravljala; kajti splavalo je v Donavo že dosta lepih kosov rodovitnih njiv in travnikov. Dotični posestniki imajo pri tem pa še drugo škodo: gruntne davek morajo še vedno plačevati od zemljišča, po katerem zdaj dere Savinja! — Veliko škode je napravil zadnji čas po naših gojzdih sneg; kajti pod njegovo težo se je polomilo in razklalo mnogo celó močnih dreves.

Iz Zdolj. (Letina — cerkev — ura). Letino imeli smo pri nas srednjo; na njivah nam je suša hudo pritiskala, po vinogradih nabrali smo tudi menje od lani, vino je pa veliko boljše. To se vidi uže iz brezštevilnih pijancev. Cena je od 6 do 8 fl. staro vedro. Kupei hodijo okoli tudi v gosposke obleki pa denarjev nimajo. Varujte se takih! — Pred nekolikimi mesenci si videl tukajšnjo farno cerkev še brez vseh podobšin ob zidu. Sedaj je vse spremenjeno. Znani umetnik g. Fantoni nam je našo cerkev kaj lepo zmalal. Farmani se močno veselijo sedaj tako prijazne svoje hiše božje, in so radi pozabili na denarje, kojih so v ta namen blagodušno darovali. Poglavitno skrb imeli so č. g. J. Pajk naš ljubljani župnik, vsa fara jim je za to hvaležna! Še nekaj smo pri cerkvi letos dobili — novo uro v zvonik. Naredil jo je g. Urban Aubl pri št. Vidu na Kranjskem. Ura ima kolesa v medenino vkovana in kaže prav

dobro na vse štiri kraje. Bodi vsem, ki enakega dela potrebujejo, omenjeni urar priporočen!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V državnem zboru so poslanci sprejeli postavo o goveji kugi. Vsled te postave se bodo meje proti Rusiji in Rumuniji tako zaprle za goveda, da ne bo mogla goveja kuga več k nam. Ta postava bo veliko koristila našej živinoreji, ker bo cena klavneje živini poskočila. Slovenska poslanca dr. Vošnjak in Pfeifer sta dognala to, da se je v postavo vzel ukaz, da se mora v vseh deželskih jezikih, tedaj pri nas tudi v slovenskem, prebivalcem naznaniti, če se je kde goveja kuga prikazala, a ne samo nemški, kakor se je bilo letos zgodilo pri ptujskem okrajnem glavarstvu. Slovenski poslanec Obreza je vprašal javno bramborskega ministra, zakaj je Jud Abendroth, mož pred kratkim še brez denarjev, dobil pravico prevažanja vojne sprave in živeža v Dalmaciji, kamor je več kmetov iz Kranjskega zvalil z vozi in konji, ki so večjidel v zgubo šli, plačal pa malo ali nič: dolžen jim je 160.000 fl.? Jud je sedaj bogataš, kmetje pa so na beraške palici! Minister še ni odgovoril. Sedaj obravnavajo poslanci o velevažnej vojaške postavi. Med govorniki je se zglasil tudi slovenski poslanec č. g. Klun. — Novo železnico iz Mürzuschlaga v Neiberg so odprli 30. nov. — Slovenski regiment Kuhn št. 17 došel je na Dunaj, kder je od tamošnjih Slovencev bil na kolo-dvoru častno sprejet in dobil na svojo zastavo krasen venec, kakor v Ljubljani. Tirolci dobili so dva nova škofa. V pismu, po katerem sta bila od cesarja imenovana, podpisan je še minister Stremajer. Vrlo verni Tirolci niso zadovoljni, tem bolj zadovoljni kažejo se pa dunajski judovsko-liberalni listi. V gornjem Avstrijskem je deželno katoliško društvo sijajno obhajalo svoj občni zbor; društvenikov šteje 26.000, dohodkov letos 16.000 fl. Linceški škof je bral zahvalno sv. mešo ter sam bil navzoč pri zboru. Konservativni g. dr. Rintelen imenovan je za uda višje državne sodnije dunajske vsled priporočbe od strani državnega zbora. Ogerski minister Szapary je zbolel, t. j. on bo moral ministrovanje odložiti. Obnovljenje pogodbe med Ogersko in Hrvatskim se je razbilo. Hrvati se nečejo Magjarom na veke klanjati. Ta razpor utegne za celo Avstrijo imeti velevažnih nasledkov.

Vnanje države. Naši prusački nemci so se zopet opekli. Vedno so ragljali o zvezi Avstrije z Nemčijo, a sedaj sami priznavajo neprijaznost te Nemčije zoper nas. Kajti dogovori o kupčijiške pogodbi so se popolnem razbili. Bismark vedno hujše zapira nemške meje našim pridelkom. On bi nas le rad naščuval v boj zoper Rusijo, da bi on potem oslabiljeno Avstrijo in Rusijo strahoval. Francoska je dosedaj nedeljo svetila, ni se smelo po nedeljah delati. Sedaj je ta postava v zbornici

poslancev zatrta. Freimaureur Maigné je nasvetoval, naj se omenjena postava odpravi. Jegov predlog je bil sprejet. Katoliška Francija tedaj ne bo več nedelje svetila, ker freimaureurji tako hočejo! Španjski kralj je sijajno obhajal svojo poroko s avstrijsko princesinjo Kristino. Chilenci v južni Ameriki so izbarkali svoje vojake in v krvavej bitki natepli Peruvijance in Bolivijance; kmalu potem se jim je udalo mesto Iquique. Vojska bo menda sedaj končana. Turški sultan je poslal Muktar-pašo v Gusinje in Plavo, da preda to pokrajino Črnogorcem, kakor je bilo v Berolinskem miru dogovorjeno. Nekatere novine so legale, da je bil Muktar od Albancev ubit. To ni res in Črnogorci dobijo v kratkem pokrajine, ki jim pripadajo. Ruske novine izražajo željo, naj bi se Rusi in Poljaci porazumili. Bog daj! Angleži so švedrastega Jakub-Khana v Afganistanu dali zgrabiti in v Indijo odpeljati, kder bo zaprt umrl. Tako so Angleži delati navajeni.

Za poduk in kratek čas.

Središčani in Ormožki grajščaki.

Zgodovinski spominki — posneti iz Središke kronike, ktero spisuje M. Sl.

V. Pogodba, ki so njo Središčani z Ormožkim grajščakom l. 1654 v Gradcu sklenoli, se glasi:

„Med blagorodnim gospodom Adamom Štefanom Pete, vitezom v Ormožu, gospodom od Hetes in lastnikom Sudvara, in med njemu podložnim županom in svetovalstvom Središkega trga so nastali raznovrstni prepiri, ki so bili vzrok dolgotrajnih pravnih in splošne razdraženosti. Vse pravde ob enem končati in prepire poravnati, so vsled zapovedi omenjenega gospoda barona župan in svetovalci Središkega trga izmed svoje sredine izvolili Balaža Modrinjak, tačasnega župana, Petra Seinkovič, Marka Lakuš, Mihala Kolarič, Matjaša Bedo, Tomaža Fernik, Ivana Kolarič in vojaka Istvana, naj bi se pogodili in razprtije z dobrim poravnali. Pooblaščenci obeh strank so se potem zjediniili s sledečimi pogodbami:

1. Na Štabenbergovom posestvu zunaj Središkega trga imajo podložni Ormožke grajščine s Središčani vred od sv. Mihala do sv. Jurija pašo; od sv. Jurija do sv. Mihala imajo pa pravico kositi in pasti le Središčani. 2. Akoravno so Središčani tako daleč, kakor Drava meji, si ribičijo celo prisvojili in tamkaj ob meji dozda tudi lov imeli, ste vendar obe stranki se tako zjediniile, da tržani pravico ribičije in lova zgubijo. Namesto tega njim pa milostivi gospod Pete dovoli, da smejo v Črncu in Ternavi ribiti, kolikor le hočejo. Tudi harmico njim prepusti v celó prosto lastnino; izvzeti so samo voli in druga goved. 3. Na svojem posestvu, —tedaj od trga do potoka Črneča, kakor kažejo mejniki mejo, smejo Središčani za

se mestnino pobirati. 4. Pred novim letom morajo Središčani dve, za župana sposobni, osebi izbrati in na novega leta den grajščaku v Ormožu predstaviti. Izmed teh dveh mora grajščak potrditi enega za župana. K taki predstavi in tudi pri drugih enakih priložnostih morajo — kolikor je le mogoče, priti vsi Središčani. 5. Prva inštanca ali sodna stopnja ostane še tudi zanaprej Središčanom; od tam gre apelacija na Ormoško grajščino. 6. Ves Šrediški trg je Ormoški grajščini s 45 Pfd. gosposke dače podložen in dača mora biti z vsemi dokladami in deželnimi nalogami popolnoma plačana v dveh obrokih in sicer ob svečnici in ob binkošti. Če bodo s plačilom zastali, bodo razun dače morali še plačati primerno kazen. Posebej pa morajo ob veliki noči grajščaku dati še eno tele in 100 jaje. 7. Če bodo Središčani hteli koga za tržana sprejeti, ga morajo poprej grajščaku predstaviti in za dovoljenje prositi. 8. Središčani morajo vsakega Ormoškega podložna, ki bo v Središki trg pribežal, preden je od grajščine se odkupil, precej nazaj poslati. 9. V trgu — v lastnem sodnijskem okraju smejo zavolj dolžne dače in zaostalih deželnih nalog Središčani koga tudi rubiti, če bi drugače plačati ne hteli. 10. Ako bi kateri Srediških tržanov hotel v Ormoški grajščini stopiti v kako službo, mu tega Središčani ne smejo zabraniti; pač pa gledè njegovega posestva ostane Središčanom še zanaprej vsa jurisdikcija. 11. Nič manj mora Središki trg Ormoški grajščini vsako leto odrajtati 18 gld. srebra (Remanenzgeld in schwärer Münz). 12. Za vino na gosposko mizo morajo vsako leto plačati 18 gld. in posebej še dati 4 štrinjake vina. (Namesto vina so vsled pogodbe l. 1655 tržani plačevali poznej le 10 gld.) 13. Vsako sedmo leto morajo Središčani pregledati in objavovati mejo ali obgradje; dotični den pa morajo osem dni poprej grajščini naznaniti. 14. Ako bi Središčani ali pa tudi Ormoška grajščina koga rubili, ki ni njim podložen, mu morajo vso škodo, ki bi njo vsled tega on imel, povrniti. 15. Središčani morajo vsako leto cerkvi sv. Duha dati 1 gld. za svečavo. 16. Če bi se kateri grajščinski oficir ali podložen na Središkem kaj pregrešil, smejo se Središčani pri grajščini pritožiti, da se dotični kaznuje; grajščina je pa dolžna, stvar kakor najhitrej poravnati. 17. S to pogodbo so končane in poravnane tudi vse druge razprtije, čeravno niso tukaj posebej navedene; vsi prepiri in vse pravde imajo nehati za zmirom in vsikdar. Gospod baron Pete je pri tej priložnosti iz posebne vdanosti in proste volje Središčanom odpustil vse od l. 1630 do l. 1652 pri mlinih narasle in še dolžne naloge v vsem 120 fl. Ta pododba se je od obeh strank podpisana in s pečati potrjena sklenola v Gradcu 20. in 21. jan. l. 1654.“

Toda ta pogodba ni imela zaželenega uspeha; kajti prehitro so nastali novi prepiri in tako je iskra mržnje še zmirom daleč tlela. Prevzetni

grajščaki so s svojim brezobzirnim vmez zares nečloveškim postopanjem tlečo razdraženost še bolj podpihovali in sovrašтво je dokipelo do svojega vrhunca. In že takrat, ko je grajščak zavolj neke cigance, ki je ob binkoštnih praznikih l. 1688 v Središču nekemu platnaru iz Čakovca vkradla 9 fl. in se zatagadelj nekaj dni na rotovžu zaprla, Središkemu županu lastnoročno dal par gorkih zaušnic, več tržanov pa vtaknil v smradljivo luknjo, je po Središču vrelo, in den za dnevom se je bilo bati, da razkačeni tržani z orožjem nad grajščaka planejo in se nad njim zmaščujejo. Tako je ogenj, ki je za časa Krucev l. 1704 Ormoško grajščino in mesto skoraj popolnoma vničil, prižigal skoz stoletja prevzetni grajščak sam.

Smešničar 49. Nek šalivec pové financarjem, da Jurij N—. na slive žge, in gotovo ni plačal. Financar se hitro napravi in gre iskat; ko pride k Juriju ga vpraša: kje ima kotel in kje slive žge. Jurij mu odgovori, da ima kotel v kuhinji in žena v njem s slivami svinjam repo kuba, on je suhe slive samo posekal in razkalal; financar videč, da ga je usmešil, takoj pete odnese! Ž.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so gasilnemu društvu v Šoštanji darovali 80 fl.

(Mariborska hranilnica) je mesenca novembra prejela 123.069 fl. in izplačala 141.171 fl.

(Več razredov) dobi šola pri sv. Juriji pod Tabrom vsled ukaza deželnega šolskega sveta.

(Mladi požigalec) doma v Skokah maribors. okraja obsojen je na 4 mesence v ječo. Dečko je komaj 11 let star in je posestniku Sim. Krajncu, ker ga je ta malo zlasal, iz jeze hišo užgal z žveplenkami, katere je dva dni v ta namen v žepu seboj nosil; škode je 800 fl.

(Tolovajski napadi) se množijo. V Peklu pri Poličanah sta dva potepuha posestniku J. Kočijašu dvocevno pištolo na prsi nastavila in mu vropala — 2 fl. 40 kr. Več ni imel pri sebi. Jednako je se zgodilo 20letni Uršuli Klasine, ki je v Rače marib. okraja šla po 20 fl. za prodani bob. Proti večeru napadeta domov k sv. Marjeti vračajočo se deklino 2 ničvredneža, jo oropata denarjev in do borne „kitlje“ vseh oblačil. Reva je strahu in mraza na smrt zbolela, ko je domov prišla.

(Pri sv. Lovrencu na Dravskem polju) je dekla Marija Lubaj s svetilnico šla na dile, slamnata streha se užge in upepeli hišo in hlev gospodarjev in še sosedovo hišo. Škoda se ceni na 4000 fl.

(V Laškem) želijo ustanoviti posebno podružnico kmetijske družbe štajerske, odcepljeno od celjske podružnice.

(Cigani) so v Adrijancih, Kaiserbergu, Središču pri mnogih hišah vlomili, precej blaga nakradli in ž njim nad sv. Bolfank na Ogersko pete odnesli.

(„Putne uspomene“) bo ime knjigi, koju namerava izdati g. Davorin Trstenjak v Karlovcu ter bo na 14 polah obsegala zanimiv potopis po dalmatinskih, slovenskih in hrvatskih pokrajinah. Tiskala se bo pri R. Desselbrunnerji. Cena jej 1 fl.

(Nove srenjske volitve) v mariborskem glavarstvu bodo prve mesence novega leta. Okrajni glavar g. Seeder je v posebnej nemško-slovenskej okrožnici gg. predstojnikom to naznanil.

(Zastrupila se je) natakara v Mozirji iz sramežljivosti, da je 30 fl. gospodinja ukradla, kar je zasačena bila obstala.

(Preveč v krčmi piti) je nevarno; to je sku-sil nek posestnik, kojemu je v nekej krčmi v Stopercih sedečemu nek potepuh listnico ukradel s 34 fl. Potepuh je baje doma od sv. Tomaža nad Veliko nedeljo.

(Proračun celjskega mesta) za l. 1880 kaže 26.477 fl. dohodka, 42.131 fl. potroška, torej 16.654 fl. primanjkljeja. Pokriti ga bočejo razpisavši 15% doklade k užitnini pri vinu in mesu, 15% pri pivu in žganju, 2% k najemnijskim krajcarjem in 35% k direktnemu davku, skup 67%.

(Voz drv zvrnil) se je na posestnika Antona Vidoviča pri sv. Petru pod Mariborom in ga k priči ubil.

(† Č. g. Franc Pukšič) župnik, je umrl 58 l. star.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. dr. Gregorec 11 fl., Smrečnik 22 fl. (ustn. in letn. dpl.), Sinko 2 fl. (letn.), Pernat 1 fl. (letn.)

Dražbe 9. dec. Alojz Felber 25.126 fl. 10. dec. Štefan Vrečar 600 fl., Janez Maurer 3520 fl. 11. dec. Helena Sima 14.493 fl. 12. dec. Johana Čep 230 fl. Marija Golob 1025 fl. Matej Dolšak 4642 fl. Janez Vrenko 120 fl. 13. dec. Adam Wiesinger v Mariboru 31.366 fl. 22. dec. Marija Kraner 1515 fl.

Prostovoljna prodaja.

Zidana hiša s 3 sobami in kletjo, zraven je zidan hlev za konje in krave, svinjak in kozle, setve in travnika je 3, in 2 orala zavoda v Št. Juriji pod Tabrom blizu Vranskega. Na tej hiši je tudi konjederski posel. Cena je 1500 gld. Kaj več se zvê pri lastniku Štef. Lesjak-u v Št. Juriju pod Tabrom.

2—3

Vinograd na prodaj.

G. Nagy-jevo vinogradno posestvo, v krasnej legi na hribu sv. Urbana blizu Podčetrka, obstoječe in 4 oralov vinograda, potem sadunosnika itd. se prodaja pod sodnijski nastavljenjo ceno; polovica zamore na posestvu vknjižena ostati. Pred kratkim prostorno pozidani gosposki hram ima veliko prešo s prikladno in izvrstno stiskalnico, 3 sobe in 1 sobo pod strešjem, kuhinjo, obokano vinsko klet za 30 štrtinjakov.

Oglašja se in več poizvé pri hranilnici mesta Celjskega.

1—3

Loterijne številke:

V Trstu 14. novembra 1879: 57, 64, 58, 51, 89.
V Lincu 70, 64, 21, 52, 77.

Prihodnje srečkanje: 13. decembra 1879.

Mlin se v najem (ali v stand) da

V Šibeneggu hiš. št. 1., 8 minut od železniške postaje št. Jurijske, ima 4 tečaje, stope posebič, vse v dobrem stanu zdaj, kar bi zanaprej manjkalo, se bo čisto popravilo. Ima nad 2 orala zemlje, travnik in njive, stelje, kolikor nje potrebuje.

Prejšnja mlinarja sta bila vsak po 9 let; sedanji pa 15 let, zdaj že premožen, gre na svoje posestvo. Želi se priden in pošten mlinar, da bi večkrat po 3 leta v zastopnosti z lastnikom skupaj ostal.

Najem se prične 24. aprila 1880.

Kdor želi, naj se oglasi pred Božičem pri lastniku.

Janez Kranjc p. d. Gorjup
v Verbnjem.

2—3

LIVARNA,

Badgasse Nr. 9
blizu sl. cerkve.

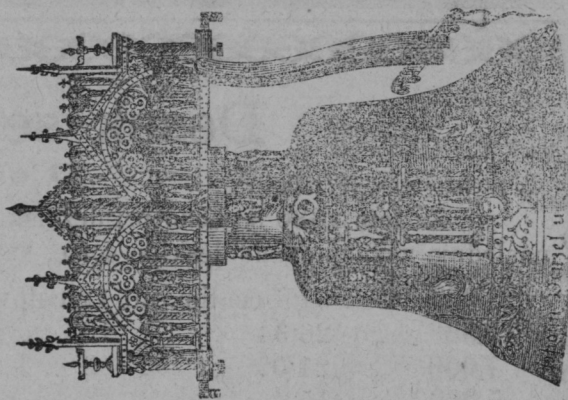

Številnih priznail
za zlate zvonove
je priredjenih za
ogled.

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov

v MARIBORU

zliva posebno izvrstne zvonove iz najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli kdo želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poroštvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvonilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi; iz kovanega, iz litega železa ali iz bes-merskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zvoni in v zvoniku nič ne trese.

Ilustrirane obrazce dopošljemo, kdor jih želi, brez-plačno po pošti!

11—12

Oznanilo.

Podpisano generalno zastopništvo naznanja uljudno, da je pri gosp.

Maks Vallentschag-u v Celji

nastavljena glavna agentura z današnjim dnem razpuščena ter da gosp. **Maks Vallentschag** nima več pravice za društvo

„JANUS“

sprejemati naročil, nadavkov ali denarjev katerih bodi.

One stranke pa, ki mislijo, da imajo kakšne opravičene tirjatve pri

glavnej agenturi društva „Janus“ v Celji,

te se naj precej oglasijo pri podpisanem generalnem zastopništvu, ker na poznejše ugovore in tirjatve se ne bode oziralo.

V Gradcu dne 18. novembra 1879.

Generalno zastopništvo

društva za vzajemno zavarovanje življenja v GRADCU.
General-Repräsentanz der wechselseitigen Lebensversicherungsanstalt „Janus“
in Graz, Salzamtsgasse 4.)

Desek se potrebuje.

(Ponudba.)

Za leto 1880 se bodo pri deželskem kopališčnem zavodu v Slatini potrebovale naslednje zaznamovane deskine sorte, namreč okoli

11.000	desek	31·6	centim.	ali	12	colov	širokih	} 3·793 metre ali 12 črevljev dolgi, in 1·31 cm. ali 1/2 cola debelih za kište ali zaboje.
7.000	"	26·34	"	"	10	"	"	
7.000	"	21·07	"	"	8	"	"	
5.000	"	15·8	"	"	6	"	"	

Kdor hoče ovo pripravljjanje desek prevzeti, ta je s tem povabljen, da napravi pismeno ponudbo, ki pa mora imeti kolek ali štempelj 50 kr. pritisen. Na zavitku (adresi) bodi zapisano, da je v njem pismena ponudba za pošiljanje desek. Tako priredjene ponudbe naj se vložijo do 26. decembra 1879 pri ravnateljstvu deželskega kopališča v Slatini (Direktion der Landes-Kuranstalt in Rohitsch-Sauerbrunn.)

Ponudbenski pogoji zamorejo se pogledati pri omenjenem ravnateljstvu ob navadnih uradnih urah.

V Gradcu dne 21. novembra 1879.

Deželni odbor štajerski.